

MEDIACJE W SPRAWACH SPADKOWYCH

Fundacja TAURUS

Mediacja to dobrowolna próba rozwiązania sporu na drodze negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnego i bezstronnego mediatora. Celem mediacji jest zawarcie ugody.

Mediacja jest dopuszczalna we wszystkich sprawach, w których można zawrzeć ugodę, a więc w sprawach z zakresu prawa pracy, prawa rodzinnego, prawa gospodarczego, czy prawa spadkowego.

Mediacja, w tym mediacja w sprawach spadkowych, ma wiele zalet:

- stwarza szansę na szybkie i tanie rozwiązanie sporu,
- jest to odformalizowana procedura,
- przyczynia się do zmniejszenia kosztów związanych z postępowaniem sądowym,

- zapewnia stronom możliwość decydowania o jej ostatecznym wyniku,
- zwiększa gwarancję usunięcia na trwałe konfliktu, do jakiego doszło pomiędzy stronami,
- pozwala wypracować stronom akceptowalne rozwiązania problemu, dostosowane do ich indywidualnych potrzeb i oczekiwań,
- zapewnia równorzędną pozycję dla wszystkich stron konfliktu lub sporu.

W ramach prawa spadkowego przedmiotem mediacji mogą być m.in.:

1. sprawy o zachówek – uprawnionemu do zachowku (zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy), który nie został powołany do spadku, ani nie otrzymał zapisu lub darowizny, przysługuje roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku lub do jego uzupełnienia względem spadkobiercy, obdarowanego lub zapisobiorcy (jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni wysokość zachowku wynosi dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by przypadął uprawnionemu przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowę wartości tego udziału). W wyniku mediacji strony sporu o zachówek mogą ustalić choćby wysokość zachowku i terminy spłaty.

2. sprawy o dział spadku – polega na rozdzieleniu składników majątku spadkowego pomiędzy poszczególnych spadkobierców, czy przyznanie ich jednemu z nich. W wyniku mediacji strony sporu mogą ustalić, co wchodzi w skład masy spadkowej oraz jakie składniki majątku spadkowego mają przypaść poszczególnym osobom, możliwe jest ustalenie wysokości i terminów spłat,

3. sprawy o realizację poleceń i zapisów zawartych w testamencie.

Podstawową cechą mediacji jest bezstronność i neutralność mediatora. Przez bezstronność należy rozumieć równe traktowanie uczestników mediacji, niedopuszczalne jest, aby mediator działał na korzyść jednej ze stron. Mediator powinien być niezależny, niepowiązany osobiście, czy zawodowo z którąkolwiek ze stron. Obowiązkiem mediatora jest niezwłoczne ujawnienie stronom okoliczności, które mogłyby wzbudzić wątpliwości co do jego bezstronności. Z kolei neutralność polega na tym, że mediator nie może wywierać jakiegokolwiek presji dotyczącej przyjęcia przez strony ugody, a tym bardziej ugody konkretnej treści.

Kolejną zasadą mediacji jest poufność. Informacje wymieniane między mediatorem, stronami i innymi osobami biorącymi udział w mediacji zastrzeżone są do ich wiadomości i mediator bez zgody stron nie może przekazać żadnych informacji osobom trzecim oraz drugiej stronie, jeżeli konkretna informacja została uzyskana w czasie indywidualnego spotkania mediatora z jedną ze stron.

Mediatorem może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych i korzystająca w pełni z praw publicznych, za wyjątkiem sędziego, który nie jest w stanie spoczynku.

Można rozróżnić:

1. mediacje pozasądowe – nie toczy się postępowanie sądowe, strony same decydują się na przeprowadzenie mediacji i wybierają strony, zgłaszając się do niego razem lub jedna ze stron zgłasza się do mediatora i prosi, aby mediator skontaktował się z drugą stroną. Mediator proponuje rozpoczęcie mediacji, ustalany jest termin i miejsce mediacji. Mediacja pozasądowa nie ma z góry określonego okresu trwania. To strony decydują, jak długo będzie taka mediacja prowadzona.

2. mediacje sądowe – prowadzona w czasie toczącego się postępowania sądowego, na podstawie postanowienia sądu. Każda ze stron może złożyć wniosek o przeprowadzenie mediacji na każdym etapie postępowania sądowego. Mediacji nie prowadzi się, jeżeli strona w terminie tygodnia od dnia ogłoszenia lub doręczenia jej postanowienia kierującego strony do mediacji nie wyraziła zgody na mediację. Mediatora wybierają strony albo wyznacza go sąd biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności stałych mediatorów. Kierując strony do mediacji, sąd wyznacza czas jej trwania na okres do trzech miesięcy. Na zgodny wniosek stron lub z innych ważnych powodów termin na przeprowadzenie mediacji może zostać przedłużony, jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy.

W obu przypadkach przebieg mediacji jest podobny:

1. ustalenie terminu spotkania,
2. mediacje - każda ze stron przedstawia swoje stanowisko w sprawie i prezentuje swoje racje. Mediacja może zostać przerwana w dowolnej chwili i przez każdą ze stron. Brak porozumienia nie może wpływać negatywnie na wyniki sprawy sądowej,
3. w przypadku dojścia stron do porozumienia, zawierana jest ugoda,
4. sporządzenie przez mediatora protokołu z mediacji,
5. wysłanie protokołu i ugody do sądu w celu zatwierdzenia.

Niezależnie od wyniku mediacji mediator sporządza protokół z jej przebiegu. W protokole oznacza się miejsce i czas przeprowadzenia mediacji, a także imię, nazwisko (nazwę) i adresy stron, imię i nazwisko oraz adres mediatora, a ponadto wynik mediacji. Protokół podpisuje mediator i składa go w sądzie.

Jeżeli mediacja zakończyła się zawarciem ugody przed mediatorem, należy jej treść zamieścić w protokole albo w postaci załącznika do protokołu. Ugoda w obu wypadkach musi być podpisana przez obie strony. Ugoda zawarta przed mediatorem daje dużo większe szanse wykonania zawartych w niej zobowiązań niż wyrok sądowy, ponieważ treść porozumienia została wypracowana samodzielnie przez strony.

Jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd na wniosek strony niezwłocznie przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem. Jeżeli ugoda podlega wykonaniu w drodze egzekucji, sąd zatwierdza ją przez nadanie jej klauzuli wykonalności; w przeciwnym przypadku sąd zatwierdza ugodę postanowieniem.

Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności albo zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem, w całości lub części, jeżeli ugoda jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.

Więcej informacji na stronie: www.poradyprawne-aurus.pl

Informator został przygotowany w ramach realizacji przez Fundację TAURUS zadania publicznego w zakresie prowadzenia nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, bezpłatnej mediacji oraz edukacji prawnej w Poznaniu w 2023r.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI
www.ms.gov.pl

POZnań*